

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 11.9.2007
COM(2007) 512 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Τρίτη ετήσια έκθεση για τη μετανάστευση και την ένταξη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
2. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΕ
3. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
4. ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παράρτημα (ενημερωτικό): Συνοπτική έκθεση σχετικά με τις πολιτικές ένταξης στην ΕΕ των
27

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ετήσιες εκθέσεις¹ για τη μετανάστευση και την ένταξη εξετάζουν αναλυτικά τα μέτρα που ελήφθησαν σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο για την υποδοχή και την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών· παρέχουν επισκόπηση της εξέλιξης των πολιτικών και συμβάλλουν στην αξιολόγηση και την ενίσχυση των μέτρων ένταξης.

Κατά το τρέχον έτος, διευρύνθηκε περισσότερο η συζήτηση για την ένταξη τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Αυξήθηκε ο αριθμός των κρατών μελών που εφαρμόζουν νέες πολιτικές ένταξης και διαμορφώνουν στρατηγικές που αξιοποιούν την κτηθείσα εμπειρία.

Η τρίτη ετήσια έκθεση αναφέρεται στις εξελίξεις που πραγματοποιήθηκαν μέχρι τον Ιούνιο του 2007². Το παράρτημα με τον τίτλο «Συνοπτική έκθεση σχετικά με τις πολιτικές ένταξης στην ΕΕ των 27», το οποίο καταρτίστηκε σε συνεργασία με τα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη³, καλύπτει το 2005 και το πρώτο εξάμηνο του 2006.

2. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Τον Ιανουάριο του 2006, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διέμεναν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανέρχονταν σε 18,5 εκατ. περίπου, ήτοι στο 3,8% επί συνολικού πληθυσμού 493 εκατ. περίπου⁴. Η μετανάστευση παραμένει η βασική συνιστώσα της κοινοτικής δημογραφικής ανάπτυξης και στα περισσότερα κράτη μέλη καταγράφεται θετική καθαρή μετανάστευση⁵. Τα επίπεδα της καθαρής μετανάστευσης, τα οποία στη μεγαλύτερη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 κυμαίνονταν μεταξύ 0,5 και 1 εκατ. ετησίως, από το 2002 κυμαίνονται μεταξύ 1,5 και 2 εκατ. ατόμων.

Μεγάλες διαφορές παρατηρούνται μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εισόδου. Ενώ η οικογενειακή επανένωση υπήρξε αξιοσημείωτη σε ορισμένες χώρες, όπως η Αυστρία, η Γαλλία ή η Σουηδία, άλλα κράτη μέλη, όπως η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο εμφάνισαν υψηλό ποσοστό οικονομικών μεταναστών⁶. Σημαντικός αριθμός νομιμοποιήσεων πραγματοποιήθηκε στην Ισπανία, ενώ η Γαλλία, η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες προτίμησαν περιορισμένες νομιμοποιήσεις για συγκεκριμένες ομάδες μεταναστών.

Οι πιο πολυπληθείς ομάδες υπηκόων τρίτων χωρών στην ΕΕ προέρχονται από την Τουρκία (2,3 εκατ.), το Μαρόκο (1,7 εκατ.), την Αλβανία (0,8 εκατ.) και την Αλγερία (0,6 εκατ.). Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Γαλλία, η Σουηδία, οι Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο, ο αριθμός των γεννημένων στο εξωτερικό πολιτών είναι υψηλότερος από τον αριθμό των υπηκόων τρίτων χωρών, δεδομένου ότι πολλοί μετανάστες έχουν αποκτήσει την υπηκοότητα της χώρας υποδοχής.

¹ Η πρώτη ετήσια έκθεση [COM(2004)508 τελικό] δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2004, και η δεύτερη [SEC(2006) 892] τον Ιούνιο του 2006.

² Η έκθεση περιλαμβάνει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Ιουνίου 2007 (έγγραφο αριθ. 10267/07 του Συμβουλίου).

³ Η Επιτροπή δημιούργησε το δίκτυο των εθνικών σημείων επαφής για την ένταξη σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Συμβουλίου ΔΕΥ του Οκτωβρίου 2002.

⁴ Πηγή: Eurostat. Παρά το γεγονός ότι η Ρουμανία και η Βουλγαρία προσχώρησαν στην ΕΕ το 2007, στην εκτίμηση αυτή οι πολίτες τους θεωρούνται πολίτες της ΕΕ.

⁵ Εκτός από την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία και τις Κάτω Χώρες. Eurostat, Statistics in Focus, Population and social conditions, 1/2006

⁶ International Migration Outlook, ετήσια έκθεση 2006, ΟΟΣΑ.

3. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΥΠΗΚΩΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Η ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών είναι μια διαδικασία αμοιβαίας προσαρμογής μεταξύ της κοινωνίας υποδοχής και των μεταναστών, και αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την πλήρη αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της μετανάστευσης. Όπως τονίζεται στην ανακοίνωση «Η σφαιρική προσέγγιση της μετανάστευσης ένα χρόνο μετά: προς μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική»⁷, χρειάζεται διαρκώς να ενισχύεται ο **δεσμός μεταξύ των πολιτικών για τη νόμιμη μετανάστευση και των στρατηγικών ένταξης.**

Η παγιοποίηση του νομικού πλαισίου για τους όρους εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών είναι ουσιαστική για την ανάπτυξη στην ΕΕ μιας συνεπούς προσέγγισης όσον αφορά την ένταξη. Έχουν ήδη εγκριθεί τα νομοθετικά μέσα όσον αφορά την οικογενειακή επανένωση, τους επί μακρόν διαμένοντες και τον χαρακτηρισμό των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας⁸. Αναλόγως του νομοθετικού μέσου, αναγνωρίζονται δικαιώματα όπως η πρόσβαση στην απασχόληση και την εκπαίδευση/κατάρτιση και η ισότιμη μεταχείριση⁹. Η κοινοτική νομοθεσία για την καταπολέμηση των διακρίσεων στηρίζει αυτό το νομικό πλαίσιο¹⁰.

Όπως ανακοινώθηκε στο πρόγραμμα δράσης για τη νόμιμη μετανάστευση¹¹, η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση γενικής οδηγίας-πλαισίου που θα καθορίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα των μεταναστών που εργάζονται στην ΕΕ, καθώς και πρόταση οδηγίας σχετικά με τους όρους εισόδου και διαμονής των μεταναστών με υψηλή ειδικευση¹².

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας χρειάζονται εξατομικευμένα μέτρα ένταξης λόγω της ιδιαίτερης κατάστασής τους. Η πτυχή αυτή θα ληφθεί υπόψη στη συζήτηση που δρομολόγησε η Πράσινη Βίβλος σχετικά με το μελλοντικό κοινό ευρωπαϊκό καθεστώς για τη χορήγηση ασύλου¹³.

3.1 Το κοινοτικό πλαίσιο ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών

Το 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το **Πρόγραμμα της Χάγης** για την ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης¹⁴, στο οποίο υπογραμμίζεται η ανάγκη

⁷ COM(2006) 735.

⁸ Οδηγία 2003/86 του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, οδηγία 2003/109 του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες και οδηγία 2004/83 του Συμβουλίου για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους. Εκδόθηκε νομοθετική πρόταση για την επέκταση στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας της εφαρμογής των κανόνων σχετικά με τους επί μακρόν διαμένοντες [COM(2007) 298].

⁹ Το 2008 θα είναι έτοιμη μελέτη σχετικά με τον έλεγχο της συμμόρφωσης των εθνικών μέτρων μεταφοράς των οδηγιών για το άσυλο και τη μετανάστευση.

¹⁰ ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/legis/legln_en.htm

¹¹ COM(2005) 669.

¹² Η Επιτροπή θα υποβάλει επίσης το 2008 νομοθετικές προτάσεις σχετικά με τους εποχικούς εργαζόμενους και τους αμειβόμενους ασκούμενους, και το 2009 σχετικά με τους ενδοϋπηρεσιακώς μετατιθέμενους.

¹³ COM(2007) 301.

¹⁴ Έγγραφο αριθ. 16054/04 του Συμβουλίου.

καλύτερου συντονισμού των εθνικών πολιτικών ένταξης και των κοινοτικών δραστηριοτήτων που βασίζονται σε κοινές βασικές αρχές.

Το Συμβούλιο ενέκρινε τις **κοινές βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση** (στο εξής οι κοινές βασικές αρχές)¹⁵, ενώ, τον Σεπτέμβριο του 2005, η Επιτροπή παρουσίασε **ένα κοινό πρόγραμμα για την ένταξη** το οποίο περιλαμβάνει πλαίσιο για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην ΕΕ¹⁶. Το πλαίσιο βασίζεται σε προτάσεις για τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων που θα μετουσιώνουν σε πράξη τις κοινές βασικές αρχές, σε κοινοτικό και σε εθνικό επίπεδο¹⁷. Εξάλλου, το κοινό πρόγραμμα προβλέπει κοινοτικούς μηχανισμούς στήριξης που θα διευκολύνουν αυτή τη διαδικασία για την ανάπτυξη μιας πρωτότυπης ευρωπαϊκής προσέγγισης όσον αφορά την ένταξη μέσω της συνεργασίας και της ανταλλαγής ορθών πρακτικών.

Στα συμπεράσματά του το Συμβούλιο επιβεβαίωσε την υποστήριξή του στους βασικούς προσανατολισμούς του κοινού προγράμματος και υπογράμμισε την ανάγκη περαιτέρω βελτίωσης της κοινής προσέγγισης όσον αφορά τις πολιτικές και τα μέτρα ένταξης¹⁸.

Όλα τα κράτη μέλη συμμετέχουν σήμερα ενεργά στο **δίκτυο των εθνικών σημείων επαφής**, το οποίο έχει καταστεί ένας αποτελεσματικός μηχανισμός ανταλλαγής πληροφοριών και προσδιορισμού τομέων προτεραιότητας και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά την εξασφάλιση της αμοιβαίας ολοκλήρωσης των προσπαθειών που καταβάλλονται σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.

Τα εγχειρίδια για την ένταξη για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους ειδικούς επαγγελματίες¹⁹, τα οποία καταρτίστηκαν σε συνεργασία με τα εθνικά σημεία επαφής σε διαβούλευση με τις περιφερειακές ή τις τοπικές αρχές και μη κυβερνητικούς φορείς, παίζουν πρωταρχικό ρόλο στην ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών. Η πρώτη έκδοση (2004) αναφέρεται στην υποδοχή των νεοαφικνούμενων μεταναστών και των αναγνωρισμένων προσφύγων, στη συμμετοχή στα κοινά και περιλαμβάνει δείκτες. Η **δεύτερη έκδοση** (2007) εστιάζεται σε άλλα μείζονα διακυβεύματα τα οποία καθορίζονται στις κοινές βασικές αρχές: επανεστίαση της ένταξης και σχετικές διατάξεις, εξέταση των μηχανισμών που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση αποτελεσματικών διατομεακών στρατηγικών ένταξης· στέγαση σε αστικό περιβάλλον και οικονομική ένταξη, με την παρουσίαση της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί σε αυτούς τους τομείς. Μια τρίτη έκδοση προγραμματίζεται για το 2009.

Όπως προβλέπεται στο πρόγραμμα της Χάγης, η Επιτροπή δημιουργεί ένα **δικτυακό τόπο** ανοικτό στο ευρύ κοινό για την προώθηση της διαρθρωτικής ανταλλαγής εμπειριών και πληροφοριών στον τομέα της ένταξης. Ο δικτυακός τόπος θα αρχίσει να λειτουργεί το 2008.

Όπως αναφέρεται στο πρόγραμμα της Χάγης, για την ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής στρατηγικής ένταξης είναι σημαντική η ύπαρξη μιας σφαιρικής προσέγγισης με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων σε όλα τα επίπεδα. Καθοριστικό βήμα υπήρξε η

¹⁵ Έγγραφο αριθ. 14615/04 του Συμβουλίου.

¹⁶ COM(2005) 389.

¹⁷ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών, στις αντίστοιχες γνώμες τους, υποδέχθηκαν θετικά την κατάρτιση του κοινοτικού πλαισίου ένταξης.

¹⁸ Έγγραφο αριθ. 14390/05 του Συμβουλίου.

¹⁹ ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc_immigration_integrat_en.htm

δρομολόγηση μιας διαδικασίας διακρατικής συνεργασίας σε επίπεδο δήμων μεταξύ των κρατικών αρχών, των ιδιωτικών επιχειρήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και των μεταναστευτικών ενώσεων, με τη διοργάνωση στο Ρότερνταμ, τον Οκτώβριο του 2006, διάσκεψης με θέμα «**Η ένταξη στις πόλεις**»²⁰. Ένα **ευρωπαϊκό φόρουμ για την ένταξη** προβλέπεται επίσης να συγκεντρώσει τους φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ένταξης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συντονιστικοί φορείς της ΕΕ με μέλη σε πολλές χώρες θα ανταλλάξουν τεχνογνωσία και θα καταρτίσουν συστάσεις που θα δημοσιευτούν στον δικτυακό τόπο για την ένταξη.

Για να συνεχιστεί ο πολιτικός διάλογος που εγκαινιάστηκε κατά την πρώτη υπουργική διάσκεψη για την ένταξη (Γκρόνιγκεν, 2004), τον Μάιο του 2007 πραγματοποιήθηκε στο Πότσνταμ μια **ανεπίσημη συνάντηση των αρμόδιων για την ένταξη υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Σε συνέχεια της συνάντησης αυτής, το **Συμβούλιο** ενέκρινε, τον Ιούνιο του 2007, **συμπεράσματα για την ενίσχυση των πολιτικών ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της προώθησης της ενότητας μέσα από την πολυμορφία**.

3.2 Επανεστίαση της ένταξης

Βάσει του πλαισίου της ΕΕ για την ένταξη το οποίο στηρίζεται στα εθνικά σημεία επαφής και σε συνέχεια των προτάσεων του κοινού προγράμματος για την ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων σε κοινοτικό επίπεδο, η Επιτροπή επεξεργάστηκε μια συνεπέστερη προσέγγιση της ένταξης. Η επανεστίαση της ένταξης καθίσταται αναπόσπαστο στοιχείο της επεξεργασίας και υλοποίησης ενός ευρέος φάσματος πολιτικών της ΕΕ.

Για να ενσωματωθεί ευκολότερα η μετανάστευση, και ειδικότερα οι στόχοι της ένταξης, στις πρωτοβουλίες της Επιτροπής, συγκροτήθηκε **ομάδα Επιτρόπων για τα θέματα της μετανάστευσης**, υπό την αιγίδα της οποίας τίθενται όλοι οι συναφείς τομείς πολιτικής²¹.

Η **απασχόληση** αποτελεί βασική συνιστώσα της διαδικασίας ένταξης και η αποτελεσματική ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας συνιστά σημαντική συμβολή στην επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές καλούν τα κράτη μέλη να εγκύψουν στο ζήτημα της ένταξης των μεταναστών στις αγορές εργασίας της ΕΕ²². Η Επιτροπή παρακολουθεί τις επιπτώσεις των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων με ετήσιες κοινές εκθέσεις για την απασχόληση και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να παραχωρήσουν στην ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας μεγαλύτερη προτεραιότητα στην πολιτική για την απασχόληση²³. Δημιουργήθηκε συμβουλευτική ομάδα υψηλού επιπέδου για την κοινωνική ένταξη των εθνικών μειονοτήτων και την πλήρη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας με σκοπό την ανάλυση των φραγμών που υφίστανται στην αγορά εργασίας και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

Οι μετανάστες αντιπροσωπεύουν σημαντική δεξαμενή δυνητικών **επιχειρηματιών** στην Ευρώπη. Οι επιχειρήσεις τους έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ. Δημιουργήθηκε ένα δίκτυο επιχειρηματιών προερχόμενων από εθνικές μειονότητες για την ανταλλαγή πληροφοριών και για την αντιμετώπιση των δυσχερειών που συνδέονται με το

²⁰ Η επόμενη εκδήλωση θα οργανωθεί από το δίκτυο των ευρωπαϊκών πόλεων στο Μιλάνο το φθινόπωρο του 2007.

²¹ ec.europa.eu/commission_barroso/frattini/doc/2006/pr_30_08_06_en.pdf

²² COM(2006) 815.

²³ Έγγραφο αριθ. 6706/07 του Συμβουλίου.

στήσιμο των επιχειρήσεων. Θα δημοσιευτεί μελέτη σχετικά με τις ορθές πρακτικές στον τομέα, ενώ προγραμματίζεται διάσκεψη για την άνοιξη του 2008²⁴.

Η σημασία της πολιτισμικής διάστασης της ένταξης αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο και ο **διαπολιτισμικός διάλογος**, ειδικότερα ο διαθρησκευτικός και ο ενδοθρησκευτικός διάλογος, έχει καταστεί ουσιαστικό μέσο για την προώθηση της επιτυχημένης ένταξης και την καταπολέμηση του ρατσισμού και του εξτρεμισμού. Το ευρωπαϊκό έτος διαπολιτισμικού διαλόγου, το 2008, θα συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση των σχετικών δραστηριοτήτων.

Η προώθηση των **θεμελιωδών δικαιωμάτων, της απαγόρευσης των διακρίσεων και των ίσων ευκαιριών** διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο στο πλαίσιο της ένταξης. Μια διυπηρεσιακή ομάδα για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξеноφοβίας συντονίζει τις διάφορες δραστηριότητες στους κόλπους της Επιτροπής, ενώ ο οργανισμός θεμελιωδών δικαιωμάτων παρέχει τη σχετική τεχνογνωσία²⁵. Στο πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού έτους ίσων ευκαιριών για όλους 2007», το οποίο εγκαινιάζει σημαντική συζήτηση για τα οφέλη της πολυμορφίας²⁶, ενισχύονται οι προσπάθειες μείωσης των διαρθρωτικών δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες. Δεδομένου ότι οι **γυναίκες** αποτελούν την πλειονότητα των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση²⁷, οι ειδικές ανάγκες τους λαμβάνονται όλο και περισσότερο υπόψη στους μηχανισμούς συνεκτίμησης της διάστασης του φύλου, όπως ο χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2006-2010²⁸.

Η Επιτροπή ενίσχυσε τη διάσταση της ένταξης στις **πολιτικές κοινωνικής ενσωμάτωσης και κοινωνικής προστασίας** στο πλαίσιο των κοινών στόχων της ΕΕ τους οποίους τα κράτη μέλη μετουσιώνουν σε εθνικές/περιφερειακές πολιτικές βάσει των εθνικών εκθέσεων για τις στρατηγικές κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ενσωμάτωσης. Η διαδικασία παρακολούθησης των πολιτικών αυτών συμβάλλει στη σύγκλιση των προσπαθειών προς την ενίσχυση των μέτρων ένταξης, ώστε να εξαλειφθούν οι διαφορές που εξακολουθούν να υφίστανται μεταξύ μεταναστών και πολιτών²⁹. Στην Επιτροπή, μια διυπηρεσιακή ομάδα για την αστική ανάπτυξη συντονίζει την **αστική διάσταση** των κοινοτικών πολιτικών³⁰, ενώ άλλες πρωτοβουλίες αστικού χαρακτήρα (όπως το δίκτυο των ευρωπαϊκών πόλεων για μια τοπική πολιτική ένταξης CLIP, το οποίο συντονίζεται από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας) δρομολογήθηκαν για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που συνδέονται με την ένταξη. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις ανάγκες ευπαθών ομάδων ώστε να μειωθούν οι ανισότητες **στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος δράσης για τη δημόσια υγεία (2003-2008)**³¹.

Η **εκπαίδευση** και η κατάρτιση συμβάλλουν στην αύξηση των θετικών αποτελεσμάτων και έχουν ουσιαστική σημασία διότι παρέχουν στους μετανάστες τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία. Η ένταξη προωθείται μέσω εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, όπως το πρόγραμμα «εκπαίδευση και κατάρτιση 2010»³². Δεδομένου ότι τα παιδιά και οι νεαροί

²⁴ ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/ethnic.htm

²⁵ eumc.europa.eu/eumc/index.php

²⁶ ec.europa.eu/employment_social/eyeq/index.cfm

²⁷ Τμήμα πληθυσμού των ΗΕ, Trends in Total Migrant Stock: The 2005 Revision.

²⁸ ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/general_overview_en.html

²⁹ Κοινή έκθεση 2007 για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st06/st06694.en07.pdf

³⁰ «Η αστική διάσταση στις κοινοτικές πολιτικές (2007-2013)», ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/urban/index_en.htm#down

³¹ ec.europa.eu/health/ph_programme/programme_en.htm

³² ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_en.html

μετανάστες σημειώνουν χαμηλότερες σχολικές επιδόσεις σε σχέση με τους άλλους μαθητές³³, προσεχής ανακοίνωση της Επιτροπής θα διερευνήσει τις αιτίες και θα θεσπίσει τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των εκπαιδευτικών προβλημάτων. Η ένταξη αποτελεί μια αυθόρμητη διαδικασία, ιδίως για τα **παιδιά**. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων ένταξης σε πολύ πρώιμο στάδιο είναι καθοριστική ώστε να υπάρξουν θετικά αποτελέσματα και η κοινοτική στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού³⁴ λαμβάνει υπόψη το δυναμικό αυτής της πληθυσμιακής ομάδας. Εξάλλου, ο διαρθρωμένος διάλογος σε επίπεδο ΕΕ που δρομολογείται στο πλαίσιο των πολιτικών για τη **νεολαία** σε συνέχεια του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Νεολαία³⁵, συμβάλλει ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες αυτής της ομάδας-στόχου· το 2007 η έμφαση δίνεται στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη των νέων, ενώ το 2008 στον διαπολιτισμικό διάλογο.

3.3 Χρηματοδοτικά μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζει τις πολιτικές ένταξης των κρατών μελών με σειρά χρηματοδοτικών μέσων. Από το 2003, η Επιτροπή συγχρηματοδοτεί διακρατικά σχέδια ένταξης που προωθούν τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, περιφερειακών ή τοπικών αρχών και άλλων συναφών φορέων, στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών ενεργειών **INTI**³⁶.

Στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών 2007-2013», το **Ευρωπαϊκό Ταμείο για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών** θα στηρίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη όσον αφορά την ένταξη. Στόχος του ταμείου είναι η δημιουργία μιας νέας μορφής αλληλεγγύης για την προώθηση των προσπαθειών των κρατών μελών ώστε να παρασχεθεί στους μετανάστες η δυνατότητα να εκπληρώσουν τους όρους διαμονής και να διευκολυνθεί η ένταξή τους. Το ταμείο θα συνδράμει επίσης τα κράτη μέλη στην ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών τους ενισχύοντας τη συνεργασία σε κοινοτικό επίπεδο³⁷.

Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες** υποστηρίζει τη λήψη εξατομικευμένων μέτρων ένταξης για άτομα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, ειδικότερα των προσφύγων και των δικαιούχων επικουρικής προστασίας η διαμονή των οποίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διαρκή και σταθερό χαρακτήρα. Στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών», το νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους πρόσφυγες, το οποίο αρχίζει να ισχύει το 2008, θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί αυτά τα στοχευμένα σχέδια³⁸.

Στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)**, η κοινοτική πρωτοβουλία **EQUAL** προσέφερε μία δεξαμενή καινοτόμων ορθών πρακτικών για την αποτροπή και την καταπολέμηση των διακρίσεων έναντι των μεταναστών στην αγορά εργασίας³⁹. Η μεγαλύτερη συμμετοχή των μεταναστών στην απασχόληση, και, κατά συνέπεια, η ενίσχυση της κοινωνικής τους ένταξης, αποτελεί μια από τις ειδικές προτεραιότητες του νέου ΕΚΤ για

³³ PISA 2006, ΟΟΣΑ.

³⁴ COM(2006) 367.

³⁵ COM(2005) 206.

³⁶ ec.europa.eu/justice_home/funding/2004_2007/inti/funding_inti_en.htm

³⁷ ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

³⁸ ec.europa.eu/justice_home/funding/refugee/funding_refugee_en.htm

³⁹ ec.europa.eu/employment_social/equal/index_en.cfm

το 2007-2013⁴⁰. Εξάλλου, το νέο πρόγραμμα **PROGRESS** 2007-2013, θα υποστηρίξει επίσης την εφαρμογή των αρχών της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ισότητας των φύλων.

Τα μέσα περιφερειακής πολιτικής λαμβάνουν επίσης υπόψη τα θέματα της μετανάστευσης και της ένταξης, ιδίως στις αστικές περιοχές. Ειδικότερα, η **κοινοτική πρωτοβουλία URBAN II** εστιάζεται σε μεγάλο βαθμό στην κοινωνική ένταξη μειονεκτουσών αστικών περιοχών⁴¹, ενώ το πρόγραμμα **URBACT**, για την ανταλλαγή εμπειρίας σε θέματα αστικής ανάπτυξης, λαμβάνει υπόψη ειδικά προβλήματα πολυμορφίας που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές πόλεις. Η προσέγγιση αυτή θα συνεχιστεί με το πρόγραμμα **URBACT II** 2007-2013⁴².

4. ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ⁴³

Η ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών αποτελεί το αντικείμενο συζήτησης που εστιάζεται στα φαινόμενα διακρίσεων και στην πολιτισμική και θρησκευτική πολυμορφία. Σε ορισμένες περιπτώσεις, δραματικά περιστατικά έδρασαν καταλυτικά επηρεάζοντας τον τρόπο πρόσληψης της μετανάστευσης από την κοινή γνώμη. Πολλά κράτη μέλη έχουν ορίσει νέες προτεραιότητες και έχουν αναθεωρήσει τις πολιτικές τους. Οι περισσότερες έννοιες που εμφανίζονται στις πολιτικές ένταξης των κρατών μελών κωδικοποιούνται στις κοινές βασικές αρχές και εκφράζονται, σε διαφορετικό βαθμό, στις στρατηγικές για την ένταξη.

KBA1 Τα κράτη μέλη υιοθέτησαν διάφορα μέτρα με σκοπό να προωθήσουν την ένταξη ως διττή διαδικασία. Ωστόσο, η πραγμάτωση της αρχής αυτής αποτελεί μακροχρόνια δέσμευση που απαιτεί περαιτέρω προσπάθειες. Οι διαρθρωτικές πρωτοβουλίες με στόχο τον πληθυσμό της χώρας υποδοχής, ώστε να ενισχυθεί η ικανότητά του να προσαρμόζεται στην πολυμορφία, εξακολουθούν να έχουν πολύ μικρή παρουσία στις εθνικές στρατηγικές.

KBA2 Σημαντικές συνιστώσες των νέων πολιτικών θεωρούνται θεμελιώδεις αξίες, όπως η ελευθερία, η δημοκρατία, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μέτρα που θα παρέχουν γνώσεις για τις θεμελιώδεις αξίες στα προγράμματα αγωγής του πολίτη.

KBA3 Η ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας παραμένει μείζων πρόκληση των εθνικών πολιτικών ένταξης. Θεσπίζονται περισσότερα μέτρα για την ενίσχυση της πτυχής αυτής, ειδικότερα πρόληψη της ανεργίας μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, αποτελεσματικότερα συστήματα αναγνώρισης των προσόντων, καταπολέμηση των διακρίσεων στον χώρο εργασίας και προώθηση της απασχόλησης για τις μετανάστριες.

KBA4 Τα περισσότερα κράτη μέλη θεωρούν ουσιώδες στοιχείο της ένταξης τη βασική γνώση της γλώσσας της κοινωνίας υποδοχής. Σε πολλές χώρες οι στρατηγικές ένταξης έχουν ως άξονα προγράμματα υποδοχής, τα οποία περιλαμβάνουν (ενίοτε υποχρεωτικά) μαθήματα γλώσσας και αγωγής του πολίτη για τους νεοαφιχθέντες. Όλο και περισσότερα κράτη μέλη αυξάνουν την ευελιξία των μαθημάτων τα οποία είναι πλέον στοχοθετημένα. Λίγα είναι τα κράτη μέλη που πραγματοποιούν εμπειρισταωμένα αξιολόγηση των δραστηριοτήτων αυτών.

⁴⁰ ec.europa.eu/employment_social/esf2000/2007-2013_en.html

⁴¹ ec.europa.eu/regional_policy/urban2/index_en.htm

⁴² urbact.eu/towards-urbact-2.html

⁴³ Το τμήμα αυτό αντλεί το υλικό του από τις απαντήσεις των κρατών μελών σε ερωτηματολόγιο της Επιτροπής. Βλ. παράρτημα «Συνοπτική έκθεση σχετικά με τις πολιτικές ένταξης στην ΕΕ των 27».

KBA5 Σε μια ολοκληρωμένη πολιτική ένταξης, η εκπαίδευση και η κατάρτιση συνιστούν βασικές συνιστώσες της διαδικασίας ένταξης. Οι προσπάθειες των κρατών μελών εστιάζονται στα στοχευμένα μαθήματα γλώσσας και στη διδασκαλία που διευκολύνει τη σχολική ένταξη. Πολλές πρωτοβουλίες προωθούν τον σεβασμό της πολυμορφίας στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και τη χορήγηση υποστήριξης προς τους διδάσκοντες. Ωστόσο, τα παιδιά των μεταναστών και οι νεαροί μετανάστες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα που χρήζουν μεγαλύτερης προσοχής.

KBA6 Παρά το γεγονός ότι όλο και περισσότερα κράτη μέλη επιτρέπουν στους παρόχους υπηρεσιών να προσφεύγουν σε μετανάστες, κάθε κράτος μέλος προσδίδει διαφορετική σημασία στο θέμα. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι πρωτοβουλίες για ισότιμη πρόσβαση στα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα συμβαδίζουν με μέτρα πληροφόρησης και καταπολέμησης των διακρίσεων. Η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ δημόσιων φορέων και η συμμετοχή εταιρειών στις συζητήσεις για την ένταξη είναι μέτρα που έχουν μόλις αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή τους.

KBA7 Τα περισσότερα κράτη μέλη τονίζουν τη σημασία των ανταλλαγών στην καθημερινή ζωή, καθώς και τον αποφασιστικό ρόλο των τοπικών δραστηριοτήτων, αν και είναι πολύ διαφορετικός ο βαθμός στον οποίο αντικατοπτρίζονται οι δραστηριότητες στις στρατηγικές ένταξης. Περιορισμένα εξακολουθούν να είναι τα μέτρα για την προώθηση των ανταλλαγών μεταξύ των μεταναστών και της κοινωνίας υποδοχής, όπως η δημιουργία κοινών φόρουμ ανταλλαγής απόψεων.

KBA8 Οι νομοθεσίες των κρατών μελών εγγυώνται τον σεβασμό όλων των θρησκευμάτων και διασφαλίζουν την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων για θρησκευτικούς λόγους. Αν και αναγνωρίζεται ευρέως η σημασία του διαθρησκευτικού και του ενδοθρησκευτικού διαλόγου, ως στοιχείου ευρύτερων διαπολιτισμικών πρωτοβουλιών, τα μέτρα για την ενίσχυση της πτυχής αυτής εμφανίζονται συχνά ως ad hoc απαντήσεις σε τρέχοντα περιστατικά. Σε ορισμένα κράτη μέλη, ο διάλογος αυτός αρχίζει να προωθείται σε πιο δομημένη βάση.

KBA9 Η συμμετοχή των μεταναστών στη δημοκρατική διαδικασία εκλαμβάνεται όλο και περισσότερο ως σημαντική πτυχή της επιτυχημένης ένταξης. Πληθαίνουν οι περιπτώσεις συμμετοχής των εκπροσώπων των μεταναστών στην επεξεργασία/υλοποίηση των πολιτικών ένταξης. Αυξάνεται ιδίως το ενδιαφέρον για την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και τις διαδικασίες νομομοποίησης ως μέσα καλύτερης συμμετοχής στην κοινωνία υποδοχής. Είναι μάλλον περιορισμένος ο αριθμός των κρατών μελών που παρέχουν στους υπηκόους τρίτων χωρών εκλογικά δικαιώματα στις τοπικές εκλογές.

KBA10 Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ενισχύσει την ικανότητά τους να ενσωματώνουν την ένταξη σε όλες τις συναφείς πολιτικές, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν στοχευμένα μέτρα. Ωστόσο, σημαντικές προκλήσεις παραμένουν η αποτελεσματικότερη ενημέρωση, ο συντονισμός με όλες τις βαθμίδες της εξουσίας και όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, καθώς και η συνεκτίμηση της ισότητας των φύλων και των ειδικών αναγκών των νέων μεταναστών και των παιδιών και εφήβων.

KBA11 Τα κράτη μέλη αντιλαμβάνονται προοδευτικά την ανάγκη να βελτιώσουν και να καταστήσουν πιο συστηματικό τον τρόπο συγκέντρωσης, ανάλυσης και διάδοσης των πληροφοριών που συνδέονται με την ένταξη, ειδικότερα στατιστικών στοιχείων κατανομημένων ανά φύλο. Η ύπαρξη λεπτομερέστερων δεδομένων συμβάλλει στην αποτροπή της σύγχυσης και στην καλύτερη προβολή της συμβολής των μεταναστών στην

ανάπτυξη της κοινωνίας υποδοχής. Απαιτείται περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και των προγραμμάτων ένταξης και τον προσδιορισμό ειδικών δεικτών.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Ιουνίου 2007 σηματοδοτούν μία νέα φάση στον καθορισμό των στόχων της ΕΕ στον τομέα της ένταξης των μεταναστών. Τονίζουν την ανάγκη να εξεταστούν προσεγγίσεις της ένταξης που θα αντιμετωπίζουν την κοινωνία στο σύνολό της και θα αναγνωρίζουν τον διαπολιτισμικό διάλογο ως σημαντικό μέσο προώθησης της ένταξης.

Η Επιτροπή θα παρουσιάσει νέες πρωτοβουλίες για την περαιτέρω ανάπτυξη του κοινοτικού πλαισίου βάσει των Κοινών Βασικών Αρχών και του Κοινού Προγράμματος. Τα εθνικά σημεία επαφής θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σ' αυτή τη διαδικασία.

Η Επιτροπή θα εξετάσει διάφορες εκδοχές **συμμετοχής και υπηκοότητας** και την επίδρασή τους στη διαδικασία ένταξης. Θα ενθαρρυνθεί σε όλα τα επίπεδα η δημιουργία πλαισίων συζήτησης με τη συμμετοχή των συναφών φορέων και των εκπροσώπων των μεταναστών.

Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης την προστιθέμενη αξία των **κοινών ευρωπαϊκών μοντέλων ένταξης των μεταναστών** βάσει των υφιστάμενων ορθών πρακτικών για την κατάρτιση κατευθυντηρίων γραμμών σε διάφορες πτυχές της διαδικασίας ένταξης (μαθήματα εισδοχής, προώθηση της συμμετοχής των μεταναστών και άλλων πολιτών στην τοπική ζωή, κτλ.).

Η επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης στον προσανατολισμό που λαμβάνει η δημόσια συζήτηση αναγνωρίζεται ευρέως διότι τα μέσα μπορούν να συμβάλουν στη **μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης**, να αποκαταστήσουν τις παρανοήσεις και να καλέσουν τις ολοένα διαφοροποιούμενες κοινωνίες σε μια ουσιαστική συζήτηση. Βάσει πρόσφατης μελέτης⁴⁴, η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους με τους οποίους θα διασφαλίζεται ότι τα πλεονεκτήματα τα οποία προσφέρουν οι μετανάστες σε επίπεδο κοινωνικής ανάπτυξης, οικονομικής ανάπτυξης και πολιτισμικής πολυμορφίας γίνονται γνωστά στο κοινό και αναγνωρίζονται ευρύτερα.

Η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης τον τρόπο με τον οποίο θα μπορέσουν οι διαδικασίες ένταξης να συμβάλουν πιο ενεργά στην **αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων έναντι των μεταναστών** δίνοντας έμφαση ιδίως στη νεολαία και στη διαχείριση της πολυμορφίας, ώστε να αποφεύγονται ακραίες περιπτώσεις απόρριψης εκ μέρους της κοινωνίας υποδοχής.

Απαιτούνται κριτήρια για την αποτίμηση των διαφόρων πτυχών της ένταξης ώστε να διαμορφώνονται αποτελεσματικά οι πολιτικές και να βελτιώνονται τα αποτελέσματα αντλώντας έμπνευση από τα βέλτιστα παραδείγματα. Η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους περαιτέρω προώθησης της ανάπτυξης **κοινών δεικτών και σταθερών σημείων σύγκρισης** που θα χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για να αξιολογούν τα προγράμματα ένταξης και να παρέχουν κριτήρια αξιολόγησης για συγκριτική ανάλυση.

Τέλος, η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους για την **επανεστίαση της ετήσιας έκθεσης για τη μετανάστευση και την ένταξη** ώστε να την καταστήσει σύγχρονο εργαλείο για τη

⁴⁴ Migration and public perception, BEPA 2006

συγκριτική ανάλυση των εξελίξεων όσον αφορά τις πολιτικές ένταξης. Θα παρουσιάσει ένα **νέο σχέδιο** ούτως ώστε να παρέχει ένα πληρέστερο εργαλείο ενημέρωσης και παρακολούθησης. Εξάλλου, η Επιτροπή θα συνεχίσει να ελέγχει την εφαρμογή της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας και να παρακολουθεί τις επιπτώσεις της στην ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών.

Παράρτημα (ενημερωτικό)

Συνοπτική έκθεση σχετικά με τις πολιτικές ένταξης στην ΕΕ των 27

This Summary Report has been drafted on the basis of a questionnaire completed by the National Contact Points on Integration⁴⁵. The questionnaire refers to third-country nationals who are legally residing in the Member States, both newly-arrived and long-established immigrants and refugees.

The aim of the questionnaire was to gather specific information concerning various dimensions of the integration process in the Member States for the calendar year 2005 and the first half of 2006. The Report is structured along the lines of the Common Basic Principles on integration (CBPs) and in keeping with the Common Agenda for Integration.

The CBPs and the Common Agenda are well known by those directly involved in integration policies at national level. Measures aiming at disseminating them further to a wider group of policy-makers and to civil society are undertaken. In **Bulgaria** and in the **Slovak Republic** they are discussed and presented to the broader public. They are increasingly mentioned in official declarations and political statements. Some Member States, such as **Austria**, the **Czech Republic**, **Denmark** and **Spain**, refer to the CBPs on a regular basis when dealing with immigration and integration issues. In the **Czech Republic** and **Greece**, the CBPs enriched the debate leading to the adoption of new legislation. They are also explicitly incorporated in some Member States' programmes. In the **Spanish** Strategic Plan on Citizenship and Integration, a full text version of the CBPs is reproduced and reference is made to the Common Agenda for Integration. In the consultations held with stakeholders about the content of the Strategic Plan, extensive information was given on integration initiatives taken at the EU level. In **Ireland**, the CBPs continue to inform the policy making process and all projects submitted for funding from a recently announced Immigrant Integration Fund are required to reflect the CBPs.

1. 'Integration is a dynamic, two-way process of mutual accommodation by all immigrants and residents of Member States'

In the **Czech Republic** and **Greece**, this principle is part of, respectively, the 'Updated Concept of Immigrant Integration' and the new 'Integrated Action Plan'. In **Slovenia**, a 'Unit for cultural rights of minorities and for the development of cultural diversity' was established within the Ministry of Culture to support the better understanding and co-existence of different cultural identities. In **Belgium**, the French and Flemish Communities set up programmes for intercultural communication and awareness-raising on the rights of foreigners targeting both the host society and immigrants. In **Denmark**, a fund supports local projects such as the 'Copenhagen Day of Dialogue' including intercultural activities and debates. For the 'Danish Constitution Day', a competition for young people, focused on subjects of democracy and integration and widely covered by the media, is prepared. The **Swedish** government declared the year 2006 the Swedish Year of Multiculturalism' to promote opportunities for all to participate in cultural life and to create co-operation between various cultural traditions. In **Luxembourg**, the 'Neighbours' Festival', the 'Festival of migrations, cultures and citizenship' and other multicultural initiatives are organised to promote integration. In **Finland**, immigrants who obtain Finnish nationality are invited to the 'Theme

⁴⁵ Replies have been received from all Member States except Cyprus and Malta

day of nationality' in the city of Turku. A 'Multicultural personality of the year' and a 'New resident of Turku of the year' are elected. In **The Netherlands**, primary and secondary schools are encouraged to organise initiatives for the promotion of civic citizenship and integration. Within the new **Irish** National Action Plan against Racism 'Planning for Diversity', local partnership companies support anti-discrimination and integration initiatives. In the **Slovak Republic**, the new 'Action Plan to Prevent All Forms of Discrimination, Racism, Xenophobia, Anti-Semitism and Other Forms of Intolerance' was adopted. Measures involving the media to promote understanding of immigration are undertaken actively in **Belgium, Ireland, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Portugal, the Slovak Republic, Spain, Sweden, The Netherlands** and the **United Kingdom**. In **Latvia**, the 'International Tolerance Day' was organised in collaboration with the media. In **Lithuania**, a new version of the 'Code of Ethics of Journalists and Publishers' was approved to shape understanding of diversity. In **Portugal**, many initiatives are carried out to manage cultural diversity including television and radio programmes, such as the 'Week of Cultural Diversity'. In the **United Kingdom**, the 'Improving Opportunity, Strengthening Society' strategy and the 'Community Cohesion Toolkit' focusing on the role of the media are among the measures launched to foster a sense of common belonging.

2. 'Integration implies respect for the basic values of the European Union'

A number of Member States, including **Belgium, Denmark, Finland, France, Germany, Luxembourg** and **The Netherlands** refer to the basic values of the European Union in introductory programmes for newly-arrived third-country nationals. Some countries increasingly promote EU basic values through broader initiatives. In **Belgium**, a 'Committee of Seven Wise Men' elaborated on basic values and presented its recommendations to the Flemish government to harmonise civic integration courses. The French Community supports educational programmes targeting school teachers and students. Interdisciplinary citizenship courses will be included in the curriculum of all mandatory educational programmes. In **France**, the concept of integration includes a strong political and civic dimension reflecting common republican values which are discussed by the 'High Council of Integration.' In **Lithuania**, civic orientation and integration courses on the host society's culture and history are organised for people granted asylum. In **Luxembourg**, compulsory civic education courses are provided to those applying for nationality. In **Bulgaria**, a project 'Civic education – road to Europe' is organised targeting young people. **Sweden** set up initiatives to raise awareness on basic values including a new 'National Action for Human Rights', as well as a specific programme to combat violence and oppression in the name of honour. In **The Netherlands**, a declaration of 'Solidarity with The Netherlands', covering respect for common values, is pronounced during naturalisation ceremonies.

3. 'Employment is a key part of the integration process and is central to the participation of immigrants, to the contributions immigrants make to the host society, and to making such contributions visible'

The contribution of immigrants to the economic growth and development of the host society is increasingly recognised, as underlined by **Greece, Italy** and **Spain**. To facilitate the labour market integration of immigrants the **Czech Republic** has planned a simplification of bureaucracy and the possibility to reside legally while looking for a job. In **Spain**, a new system 'Catalogue of Labour Shortages in Specific Occupations' has been set up to identify shortages and to allow for a swift processing of residence and working permits. **Portugal** established 'Offices of Employment and Entrepreneurial Support for Immigrants' within the 'National Immigrant Support Centres', and it launched an advertising campaign 'Immigrant

Portugal, Tolerant Portugal'. In **Poland**, a number of labour market integration measures are carried out by the Intercultural Centre for Vocational Adaptation and the Work Club of the Polish Humanitarian Organisation. In the **Slovak Republic**, the process of assessment of qualifications and skills and the access to vocational training has been simplified. A specific web-site has been created to advertise vacancies and provide information to employers. The **Danish** government concluded a political agreement 'A new change for everyone' on access to jobs and education, including new financial incentives to municipalities and obligations for local authorities to provide job offers. In **Ireland**, publications such as the 'Know before you go' booklet including information on finding employment for newly-arrived immigrants and the 'Employment Rights Information Booklet' are available in multiple languages. The 'Employment for Parents of Irish Born Children Programme' promotes the employment of third-country national parents of an Irish born child and the study 'An Exploration of Local Strategies for the Integration of Migrant Workers and their Families' was carried out. In **France**, a group of big enterprises drafted a 'Diversity Charter', which is now being signed by many other employers, to commit themselves to create an intercultural environment among their staff. The **Finnish** Ministry of Trade and Industry established a working group to reinforce immigrant entrepreneurship through networking, interaction, education and training, development of advisory services and information. In **The Netherlands**, an action plan was adopted to further develop immigrant entrepreneurship and a monitoring system against discrimination at the work place is being set up. A 'Diversity Unit' was established by the **Belgian** federal government to fight against discrimination at work and to promote equality. The Flemish Community organises individual labour market insertion programmes for newly-arrived third-country nationals as part of introductory programmes. In **Greece**, interventions in favour of unemployed immigrant women are a priority. In **Sweden**, the employment office for immigrants created a special team to provide support before and during the initial period in a new job. **Austria** promotes employment of immigrants in the public sector. In the **United Kingdom**, within certain industry sectors, language teachers and integration experts are available to develop schemes for labour market integration of immigrants.

4. 'Basic knowledge of the host society's language, history, and institutions is indispensable to integration; enabling immigrants to acquire this basic knowledge is essential to successful integration'

In most of the Member States, including **Austria**, the **Czech Republic**, **Denmark**, **Germany**, **Greece**, **Italy**, **Latvia**, **Luxembourg**, **Portugal** and **Sweden**, information material and welcome packages in various languages are available for newly-arrived third-country nationals. Introduction programmes are established in most Member States and they are compulsory in some countries, i.e. **Austria**, **Belgium**, **Denmark**, **France**, **Germany**, **Greece** and **The Netherlands**. In **Austria**, immigrants have to sign an Integration Agreement and to follow German language training in order to receive a residence permit. The City of Vienna provides special cheap courses for young and long-term immigrants. In **Denmark**, an examination on Danish society, history and culture has to be taken to obtain Danish citizenship and a basic civic test will also be introduced for some categories of immigrants. In the **United Kingdom**, the 'Life in the United Kingdom: A Journey to Citizenship' syllabus to prepare for the citizenship test was published. In **Portugal**, the 'Portugal Welcomes You' programme provides language and introductory citizenship courses for newly-arrived third-country nationals. In **France**, knowledge of the French language, values and institutions is a pre-condition to acquire a long-term residence permit. Language courses, including an examination and a certificate, are compulsory depending on the level of knowledge and they are free of charge for newly-arrived third-country nationals. They are organised in a flexible

way according to different needs and child care is available during classes. In **Germany**, language classes are compulsory depending on the level of knowledge and integration courses provide orientation and basic knowledge of German institutions. In **Lithuania, Slovenia, Romania** and the **United Kingdom** a personal integration plan is drafted for every refugee. **Italy** and **Spain** foresee introduction courses with a focus on vocational training in their territories, as well as in the immigrants' countries of origin. **The Netherlands** organises compulsory pre-departure examinations on language and civic orientation for immigrants, with the exclusion of refugees and asylum seekers, to be taken in the country of origin. In **Ireland**, citizens' information centres are located in every town and cultural orientation programmes and information leaflets are also available. Stakeholders were involved in the organisation of language courses to provide an effective service. In **Luxembourg**, a pilot project for language classes in French and Luxembourgish 'Cours Inlux' has proved to be very successful and will be renewed. In **Poland**, a web-site was set up after consultation with refugees, in order to provide them with the most useful information and a newspaper addressing immigrants is drafted with their contribution.

5. 'Efforts in education are critical to preparing immigrants, and particularly their descendants, to be more successful and more active participants in society'

In **Austria**, intercultural teaching and learning are principles of federal law, implemented by providing training and support to teachers and promoting anti-discrimination activities in all schools. In **Finland**, municipalities are granted an increased State subsidy to support young immigrants speaking other languages and teaching in their mother tongue is available. The general school programme includes teaching on foreign cultures. In **Spain**, half of the 'State Fund for Reception, Integration and Education' is used by schools to develop reception programmes for newly-arrived young immigrants and their families, to provide teaching support during an initial period and to hire intercultural mediators. Teaching exchange programmes with third countries and a movie 'Settlers' on interculturality at school are examples of initiatives undertaken. In **Belgium**, the French Community develops courses in the language and culture of origin of immigrants and courses promoting openness towards other cultures. In all parts of the country, reception programmes, bridging classes and language courses are organised to facilitate the introduction of newly-arrived young third-country nationals. In **Bulgaria**, the national programme for the development of education and training foresees specific measures targeted at children speaking another language. Data and research on performance at school are analysed. In **Estonia**, relevant resources are allocated to train teachers of Estonian as a second language and for bilingual education. In **Romania**, free courses of Romanian are available for adults and training for teachers is organised to address better the need of students. **Finland** and **Hungary** provide classes in various languages as preparatory courses for the integration of immigrant children into the general education system. **Greece** organises reception and tutorial classes to ease the integration into schools and other measures are set up to ease enrolment and to support families. In **Luxembourg**, a reception unit for young immigrants who arrive in the course of the school year was created and intercultural mediators and special staff are available to help with language difficulties. In **Portugal**, the 'Choices Program' aims at preventing low level of achievements and early school-leaving and the 'Between Cultures Secretariat' promotes intercultural education within the wider educational system by training of teachers. Classes of Portuguese as a second language are available in schools. In the **United Kingdom**, within the framework of the 'Aiming High' strategy, funding and guidance materials are provided to local authorities and school boards in order to address the needs of immigrant children and youth. In **The Netherlands**, schools and local authorities organise meetings at least once a

year to avoid segregation and to promote integration. In **Poland**, training for teachers is available and a conference was organised on measures tackling language difficulties of immigrant children. A kindergarten project 'Children of the World' addresses integration challenges at an early stage with the interaction of children of different origins through arts and games. In **Ireland**, the 'Department of Education and Science' established a steering committee to co-ordinate responses to the educational needs of newly-arrived young immigrants and to put in place a system of language support for non-English speakers. New 'Guidelines on Intercultural Education in Primary School' are published to support teachers and school management in developing a more inclusive classroom environment. In **Sweden**, a specific curriculum for learning Swedish as a second language exists and the 'Higher Education Act' requires higher education institutions to promote actively recruitment of immigrants. In **France**, language tuition and introductory courses are available at school. Recent measures focus on the participation in preparatory courses for university studies and on the smooth transition into the labour market.

6. 'Access for immigrants to institutions, as well as to public and private goods and services, on a basis equal to national citizens and in a non-discriminatory way is a critical foundation for better integration'

In **Italy**, access to social services for immigrants is eased by mediatory services. Legal advice, information and orientation desks are available at the local level. In **Lithuania**, access to public offices is facilitated by interpretation services and information in other languages. In **Austria**, special multi-language information desks are available for various services. The User Panel of the **Danish** Immigration Service is set up to bring together the Danish Immigration Service and immigrant's representatives. In **Poland**, training is organised for people working with refugees and a centre provides information on legislation and available services within public institutions. In **Sweden**, all government agencies have to adopt action plans to take into account cultural diversity in recruitment procedures and a system with de-personalised applications for jobs will be tested. In **The Netherlands**, an anti-discrimination project within the structures of the government is launched. In **Finland**, the Ministry of Labour produced a 'Handbook on equality data' containing good anti-discrimination practices. In the **Czech Republic**, multicultural education and improvement of language skills of public administration staff is an increasing priority. **Bulgaria** implements a training project to teach social assistants to work in multiethnic environments. In **Romania**, public services may employ interpreters and cultural mediators and train their staff to ease the access of immigrants to services. In the **Slovak Republic**, training for the staff of labour, social and family affairs offices is available, as well as consulting and mediatory services. In **Hungary**, desk officers of family support centres and social and labour offices participate in training on integration issues. In **Latvia**, a 'Centre of trust' is being built for third-country nationals as a contact point with the institutions. In **Ireland**, the newly established 'Irish Naturalisation and Immigration Service' acts as a one-stop-shop providing a single access point to services. Interpretation support, anti-racism and intercultural training is available for service providers. Government Departments and State Agencies provide information, in multiple languages, on the rights and entitlements of access to a wide range of public services. In **Portugal**, national and local immigrant support centres are one-stop-shops set up for the delivery of services with the involvement of socio-cultural mediators. An 'SOS Service for Immigrants' and a simultaneous translation service provide help and information in various languages with the assistance of socio-cultural mediators. Within the pilot project 'Strategic Upgrade of National Refugee Integration Services' (SUNRISE), in the **United Kingdom** a personal caseworker provides information and advice to facilitate access to services.

7. ‘Frequent interaction between immigrants and Member State citizens is a fundamental mechanism for integration. Shared forums, intercultural dialogue, education about immigrants and immigrant cultures, and stimulating living conditions in urban environments enhance the interactions between immigrants and Member State citizens’

Some Member States, such as **Greece** and **Italy**, stress in particular the role of cultural mediators, as well as of volunteering and third sector organisations facilitating the interaction between immigrants and the host society. In **Austria**, a special department for integration and diversity matters forms a point of co-operation between immigrants' organisations, non-governmental organisations and the City of Vienna. In **Ireland**, local community groups are funded to provide day-to-day support and to promote participation of newly-arrived third-country nationals in local community life. In **Bulgaria**, the 'Sports Vacation Programme' promotes tolerant inter-ethnic relations. In **Estonia**, an employment exchange programme between different regions of the country is developed to promote interaction. In **Denmark**, the participation of immigrants in volunteering organisations is promoted. In **Lithuania**, a web-site for various minorities' organisations is created to reach a broader public. In **Luxembourg**, a pilot project to organise entertainment workshops for the interaction of national citizens with immigrants has been successful and will be repeated in many towns. In **The Netherlands**, many projects in the context of the 'Broad Initiative for Social Cohesion' have been launched including the 'Not beside but with each other' campaign to avoid segregation. A major project to collect examples of co-operation among young people of different cultures is broadly covered by the media. In the **United Kingdom**, measures to engage together more closely immigrants and the host population include an action plan on intercultural dialogue, a government 'Respect Task Force' and the cohesion guidance 'Leading Cohesive Communities – a guide for leaders and chief executives'.

8. ‘The practice of diverse cultures and religions is guaranteed under the Charter of Fundamental Rights and must be safeguarded, unless practices conflict with other inviolable European rights or with national law’

Denmark set up various initiatives fostering intercultural dialogue and stressing religious diversity, including dialogue meetings between the Danish Prime Minister and the Minister for Integration and various ethnic minority organisations. **Germany** organised a federal level conference to launch a long-term dialogue process with representatives of Muslim communities. In **Finland**, a working group on intercultural and inter-religious dialogue was established within the 'Advisory Board for Ethnic Relations'. It acts as a permanent forum for discussion and exchange of information between religious communities and national authorities to increase mutual understanding. In **Italy**, a 'Council for Italian Islam' was set up to support the central government in gaining an insight on problems faced by Muslim communities and to establish a permanent dialogue. In **Latvia**, an anti-discrimination project 'Information campaign against Islamophobia' is being implemented and an on-line encyclopaedia on religious diversity and postcards on inter-religious dialogue have been prepared. In **Luxembourg**, a public conference is organised every year by an inter-religious group representing all major faiths. In **Sweden**, the Minister responsible for religious affairs holds regular meetings with representatives of different religious communities aimed at reinforcing mutual understanding and trust. In **The Netherlands**, training for spiritual leaders is organised by Muslims' organisations and the Ministry of Education, Culture and Science and the Ministry for Immigration and Integration.

9. ‘The participation of immigrants in the democratic process and in the formulation of integration policies and measures, especially at the local level, supports their integration’

In **Belgium**, the **Czech Republic**, **Finland**, **Hungary**, **Ireland**, **Lithuania**, **Luxembourg**, **Portugal**, the **Slovak Republic**, **Slovenia**, **Spain**, **Sweden** and soon in **Greece**, third-country nationals are, in principle, entitled to vote in local elections. However, legislative frameworks regulating political participation vary widely. In most of these countries, such voting rights are linked to the length of regular stay or are only recognised to specific categories of third-country nationals. In other Member States, they are only granted to citizens of third countries with which specific bilateral arrangements exist. In **Luxembourg**, awareness-raising campaigns will be organised to inform immigrants about their voting rights at the local level and a proposal has been presented to extend the competences of municipal advisory councils for foreigners ('Commissions communales consultatives') to favour their participation in public life. In **Belgium**, the Walloon and Brussels Capital governments encouraged third-country nationals to register to vote in local elections. Cities and communities with a high concentration of minorities are obliged by the Flemish government to facilitate their participation in local policies through special consultative councils and activities of the 'Forum for Ethnic Minorities'. In a growing number of countries, specific support for immigrant women organisations is provided. The **Czech Republic**, **Denmark**, **Estonia**, **Greece**, **Italy**, **Portugal** and **Spain** involve immigrants' representatives, as well as other civil society actors and different stakeholders, in the elaboration and/or implementation of integration policies. In **Portugal**, the Consultation Council for Immigration Affairs (COCAI), consisting of five immigrants communities, plays an important role in drawing immigration policies. A 'Council for Ethnic Minorities' has been established in **Denmark** to advise the Ministry of Integration and integration councils are active at the local level. In **Spain**, the 'Forum for the Integration of Immigrants', a three-tiered consultative body created by the government, involving immigrants' associations, social partners, non-governmental organisations and public administration, was renewed with enlarged composition and competences. Its consultation has become mandatory for any legal or practical initiative in the field of integration at national level. In **France**, the 'National Council for the Integration of Immigrant Population', including representatives of immigrants' associations, has been re-established and is regularly consulted by the Ministry in charge. In **Ireland**, funding is provided to immigrants' organisations to promote their participation in the democratic process. Irish partnership companies also facilitate the establishment of local level forums which enhance dialogue and interaction between relevant service providers, representatives of the community and voluntary sector and representatives of immigrants' communities. In **Italy**, a 'Council dealing with third-country nationals and their families' will be established at national level and 'Immigration Territorial Councils' are set up at local level. In **Sweden**, government funding has been made available to create a network of elected representatives from municipalities and County Councils to promote an intercultural environment. In the **United Kingdom**, a 'Commission on Integration and Cohesion' has been set up, involving various stakeholders, to elaborate practical steps in order to make local communities more cohesive and integrated.

10. ‘Mainstreaming integration policies and measures in all relevant policy portfolios and levels of government and public services is an important consideration in public-policy formation and implementation’

In the **Czech Republic**, all relevant Ministries apply integration mainstreaming in the development of departmental policies and legislation. In the French Community of **Belgium**,

all Ministers commit themselves to undertake concrete actions to promote cultural pluralism and mutual comprehension. In **Finland**, an integration advisory board was established to co-ordinate activities of various Ministries. 'The Integration Act' was amended so that measures focusing on public general services take into account the needs of immigrants. In **Greece**, an inter-ministerial committee, supported by a special committee involving experts, was established by the Minister of Interior, Public Administration and Decentralisation to improve the level of co-operation and co-ordination on integration. In **Romania**, inter-institutional co-operation is developed by co-ordination meetings organised with representatives of various governmental institutions and non-governmental organisations. **Ireland** established the 'Irish Naturalisation and Immigration Service' to bring together the various strands of government activity. Within these revised structures, a new 'Integration Unit' is being established to promote and co-ordinate all social and organisational measures. **France** strengthens efforts in terms of public services and social measures in the areas where immigrants are more present.

11. 'Developing clear goals, indicators and evaluation mechanisms are necessary to adjust policy, evaluate progress on integration and to make the exchange of information more effective'

In **Denmark**, a study on integration indicators is under way and benchmarking of integration efforts at municipal level is published every year by the Minister of Refugee, Immigration and Integration Affairs to identify best practices. The **Swedish** 'Integration Board' monitors the situation and progress of integration policies, analysing various aspects of Swedish society and producing yearly reports to assist decision-making in this field. In **Portugal**, the 'Immigration Observatory' carries out research to support the development of integration policy. In **Romania**, comprehensive research on the situation of persons granted protection, including the analysis of many integration aspects, has been carried out. Its policy recommendations will be used for drafting future measures. **Germany** and **Estonia** selected external contractors to evaluate their integration programmes in order to inform future policy-making and enable adjustments for more effective policy outcomes. In **Estonia**, a public opinion survey was also carried out. In **Ireland**, all State funding initiatives on integration have clear performance indicators. Procedures are in place to monitor the implementation of funded projects and to inform developing integration policy. In the **Czech Republic**, within the 'Commission for the Integration of foreigners' one of the working groups deals also with the setting up of integration indicators.